Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Frederike Schneider
f.schneider@nijmegen.nl
0629644793

Ons kenmerk
Z23.161398

Bijlage(n)
0

Datum 16 januari 2024
Betreft Informatiebrief Zero Emissiezones Stadslogistiek (ZES) Nijmegen

Geachte leden van de raad,

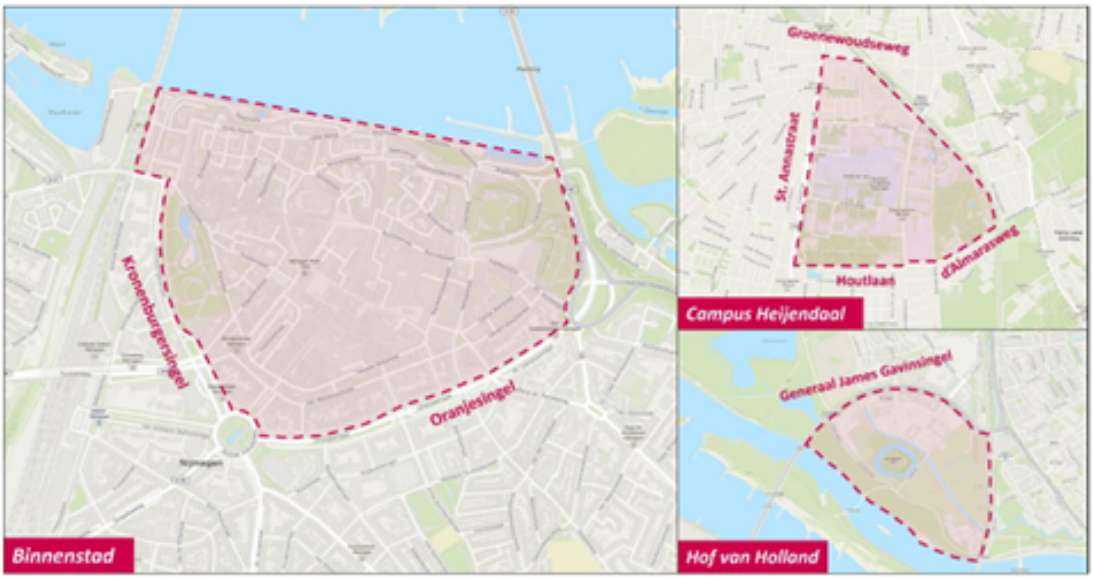
In deze brief brengen wij u op de hoogte over de voortgang van de Zero-Emissiezones Stadslogistiek (hierna: ZES). De brief is een vervolg op de informatie van januari 2021. Eerst wordt een kort overzicht gegeven van de tijdlijn tot 2022. In het vervolg van de brief wordt ingegaan op de behaalde resultaten in de periode tot en met december 2023 en wordt een doorkijk gegeven naar de activiteiten tot en met de invoering in 2025.

Periode 2014 - 2022

- In 2014 heeft de gemeente Nijmegen een convenant gesloten om de stedelijke logistiek efficiënter en duurzamer te maken (Green Deal Zero Emission Stadslogistiek).
- In 2019 is in het klimaatakkoord afgesproken een uitvoeringsagenda voor stadslogistiek op te stellen en dat om en nabij 40 steden een ZES gaan invoeren.
- Op 23 september 2020 heeft uw raad ingestemd met het raadsvoorstel ‘Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit’. Onderdeel van dit besluit is de invoering van een Zero Emissiezone voor Stadslogistiek (ZES). Naast de gezondheidswinst door verbetering van de luchtkwaliteit draagt het bij aan
    - de vermindering van CO2-uitstoot door verkeer (aansluitend bij het ambitiedocument mobiliteit 2019-2030, het klimaatakkoord en de lokale energietransitie)
    - de verbetering van de leefbaarheid in de stad doordat het bundeling van logistiek verkeer stimuleert en daarmee een vermindering van het aantal ritten door de stad.
- Op 28 januari 2021 heeft de gemeente Nijmegen de landelijke Uitvoeringsagenda Stadslogistiek ondertekend.
- Op 12 juli 2022 is het besluit genomen om, naast de binnenstad en Hof van Holland, ook definitief de Campus Heijendaal als ZES op te nemen.

Invoering ZES op 1 januari 2025

Vanaf 2025 mag in de aangegeven zones (afbeelding 1) in principe alleen nog emissievrije stadslogistiek plaatsvinden. In 'principe' omdat er in samenspraak met de transportsector wel een landelijke overgangsregeling is afgesproken voor relatief 'schone' voertuigen (o.a. Euro 5 en 6 bestelbussen) en vrijstellingen voor voertuigen waar nu nog geen of onvoldoende alternatieven voor zijn (o.a. brandweerwagens, kraanwagens en kermisvoertuigen).

Afbeelding 1 - Gebiedsafbakening ZES Nijmegen (bron: Goudappel)

Periode 2021 – 2023

In 2021 is een plan van aanpak opgesteld voor de invoering van de ZES. In dit plan van aanpak worden 3 gemeentelijke taken onderscheiden:

- Communicatie
- Juridisch (verkeersbesluiten en ontheffingen)
- ANPR-camera's en bebording

Ad. 1 Communicatie

In 2022 heeft er een gedragsonderzoek plaats gevonden. Het doel van dit onderzoek was vast te stellen wat de beste wijze is om Nijmeegse ondernemers te informeren over (de komst van) de ZES, waarbij we:

- zoveel mogelijk vragen van ondernemers over de ZES beantwoorden;
- een proactieve houding van ondernemers richting ZES stimuleren.

In 2023 is dit op twee wijzen vormgegeven. Er is een informatiecampagne gestart waarbij wij een aantal koplopers aan het woord laten over de overstap naar een alternatieve methode van vervoer. Deze campagne loopt van maart 2023 tot december 2023 waar op

gezette tijden de informatie online (via de gemeente website[1] en social media kanalen), op straat (abri's) en nieuws- en vakbladen wordt gepubliceerd.

Om de ondernemers ook persoonlijk te informeren en te helpen bij de transitie is sinds april 2023 onze ZE-adviseur actief. Hij benadert de markt actief om informatie te verstrekken aan bedrijven en instellingen en reageert op vragen die over de ZES worden gesteld. In juni 2023 is een brief gestuurd naar alle eigenaren van een bedrijfsvoertuig die geregistreerd is in Nijmegen om de ZE-adviseur te introduceren en te informeren over de ZES. Ondernemers konden reageren op de brief door contact op te nemen met de ZE-adviseur. Een terugkoppeling is hieronder opgenomen.

In 2024 wordt de informatiecampagne geïntensiveerd, voortbouwend op de campagne van 2023. De ZE-adviseur is wederom beschikbaar om voor het MKB vragen te beantwoorden en te adviseren hoe zij het beste om kunnen gaan met de nieuwe situatie. In 2024 gaan we daarnaast inwoners van ZES informeren, zodat zij ook op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in hun woongebied.

Terugkoppeling ZE-adviseur

Communicatie
Sinds april 2023 is de ZE-adviseur actief. Naast verschillende communicatie uitingen om bedrijven en ondernemers te informeren, zijn er ook vele gesprekken gevoerd met stakeholders/partners die de boodschap ook bij de achterban hebben gebracht. Naar 19 verschillende partners, o.a. bedrijvenverenigingen ECN en BZN, bedrijfscentra Novio Tech Campus en De Vasim, zijn mediapakketten verstuurd. Deze mediapakketten bevatten verschillende video's met bijpassende tekst om de ZES en de ZE-adviseur te promoten. Dankzij de achterban van deze partners is het bereik vergroot. Ook zijn we intensief in overleg met gebiedsspecifieke stakeholders van de drie verschillende zones. Dit om een goed beeld te krijgen bij de lokale kansen en uitdagingen in de zones.

Ondernemersvragen
Er is inmiddels (stand december 2023) met ±125 ondernemers contact geweest. Grotendeels gaan de vragen over nadere uitleg van de zonering, de vrijstellingen en ontheffingen. Veel voorkomend zijn vragen over campers, en busjes voor privé en gehandicapten gebruik. In veel gevallen is samen met de ondernemer naar een oplossing gezocht anders dan direct tot aanschaf van een elektrische bus over te gaan. Hierbij werden vragen gesteld zoals: 'Kan het proces anders georganiseerd worden waardoor minder logistiek nodig is? Kan logistiek uitbesteed worden? Is een bestelbus nog wel nodig?'. Voor sommige kleine zelfstandige ondernemers met krappe beurs, die vaak een bestelbus hebben met Euro 4 of lager, is het anders organiseren van logistiek en het aanschaffen van een elektrische bestelbus of alternatief voertuig geen optie. Dan moet er gekeken worden naar de mogelijkheden binnen de landelijke ontheffingen, bijvoorbeeld

[1] https://www.nijmegen.nl/over-de-gemeente/plannen/invoering-zero-emissiezones/

een ontheffing in verband met dreigend faillissement. Voor ondernemers die nu nog Euro 5 en 6 rijden blijkt de invoering een mooie vroegtijdige waarschuwing en is oriëntatie gestart.

Daarnaast zijn we in gesprek met de logistieke sector, onder andere met UTS Verkroost, De Klok Logistics en Binnenstad Service Nijmegen. Deze en andere logistieke bedrijven zetten in op de komst van de ZES door zero-emissie levering en bevoorrading aan te bieden. Op de website van gemeente Nijmegen worden deze bedrijven uitgelicht ter informatie voor ondernemers[2].

Zorgen laadinfrastructuur op bedrijventerreinen
Op 28 september 2023 hebben we gesproken op de logistieke bijeenkomst van TPN West en Bijsterhuizen over de beschikbaarheid van laadinfrastructuur en de invoering van de ZES. Dit is een belangwekkend spanningsveld. Bij de ondernemers op TPN West en Bijsterhuizen heerst veel zorg over netcongestie in het algemeen en de introductie van de ZES parallel. Van grootste belang is dat de ontwikkeling van de laadinfrastructuur in gelijke tred loopt met de geleidelijke invoering van de ZES. Dit betekent constant monitoren en afstemmen. In regionaal verband wordt samengewerkt om infrastructuur in te richten voor logistiek laden, onder andere met de GO-RAL (Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Gelderland-Overijssel).

Ad. 2 Juridisch (verkeersbesluiten en ontheffingen).
Voor de invoering van de ZES is het noodzakelijk om verkeersbesluiten te nemen om de zones en voorwaarden hiervoor vast te leggen. De ZES komen in meerdere gemeentes. Het is dan ook wenselijk dat de zones in alle gemeenten op dezelfde wijze ingevoerd worden, waardoor ook de verkeersbesluiten en ontheffingen op elkaar moeten worden afgestemd. In de Green Deal in 2014 is besloten dat een centraal loket alle landelijke ontheffingsaanvragen gaat behandelen voor alle gemeenten.

Centraal loket
Aan de RDW (Rijksdienst voor wegverkeer) is gevraagd of zij het centraal loket ontheffingen voor de ZES willen gaan organiseren. Het onderzoek of RWD dit kan en onder welke voorwaarden heeft meer tijd gevraagd dan was voorzien. Vervolgens is het voorwaardelijk dat alle deelnemende gemeenten de intentie hebben om de ontheffingen via het centraal loket te laten lopen. Hiervoor is in juni 2023 een intentieovereenkomst ter ondertekening verstuurd naar alle deelnemende gemeente. Op 20 juni 2023 heeft de gemeente Nijmegen deze intentieovereenkomst getekend en op 30 oktober 2023 is de intentieovereenkomst getekend door de staatssecretaris. De planning is dat het centraal loket vanaf 1 juli 2024 operationeel is en alle landelijk geldende ontheffingsverzoeken gaat afhandelen.

Ontheffingenbeleid
Het landelijke ontheffingenbeleid voor de ZES is tot stand gekomen door de samenwerking van SPES (Samenwerkingsproject Expertpool Stadslogistiek), alle aangesloten gemeentes, het ministerie van I&W en landelijke vervoersorganisaties. De verwachting is dat in januari 2024 de eerste gemeenten het ontheffingenbeleid bestuurlijk zullen vaststellen. Het staat

[2] https://www.nijmegen.nl/over-de-gemeente/plannen/invoering-zero-emissiezones/

iedere gemeente vrij om aanvullende ontheffingsvoorwaarden op te nemen. Deze worden alleen niet getoetst door het centraal loket. Afhandeling van deze aanvullende ontheffingen ligt bij de gemeente. Ons streven is om zo min mogelijk lokale maatregelen in het ontheffingenbeleid op te nemen, tenzij wij specifiek Nijmeegse problemen tegenkomen. Vooralsnog is dit niet het geval. Ontheffingen kunnen bijvoorbeeld aangevraagd worden bij een dreigend faillissement, als er geen alternatieve emissieloze voertuigen zijn en wegens lange wachttijden voor levering van een voertuig. Zie www.opwegnaarzes.nl/vrijstellingen voor de lijst van alle vrijstellingen en ontheffingen.

Opstellen en publicatie (concept) verkeersbesluiten
Voor de verkeersbesluiten zijn in overleg een aantal gemeenten aangewezen als "koplopers". Deze gemeenten (Rotterdam, Amsterdam en Maastricht) hebben in september/oktober de concept verkeersbesluiten ter visie gelegd. De overige gemeenten kunnen hiervan leren alvorens zelf de procedure voor de concept besluiten ter visie op te starten. Bij de "koplopers" werden met name zorgen geuit over de beschikbaarheid van geschikte voertuigen en laadinfrastructuur. Onder de zienswijzen zijn ook een deel (±30%) positieve reacties op de invoering van de ZES.

Sinds de zomer 2023 wordt er ook in Nijmegen gewerkt aan de concept verkeersbesluiten voor de ZES. Voor de verkeersbesluiten moet d.m.v. milieuonderzoeken gemotiveerd worden waarom deze besluiten worden genomen en wat deze opleveren. Geconstateerd is dat de milieuonderzoeken die zijn gedaan in de eerdere fase ondertussen te oud zijn (van 2019) en niet specifiek genoeg waardoor er een grote kans bestaat dat deze bij vragen op het (concept) verkeersbesluit juridisch niet houdbaar zijn. Er is een aanvullend onderzoek gedaan om inzicht te krijgen in de effecten voor verkeer, CO2-uitstoot en leefbaarheid als gevolg van het instellen van de ZES. Doordat dit onderzoek moest worden uitgevoerd kon het concept verkeersbesluit niet zoals beoogd in september 2023 gepubliceerd worden.

De voorlopige resultaten uit het onderzoek zijn opgeleverd in december 2023. Hieruit blijkt dat de invoering van de zones bijdraagt aan een duidelijke CO2-emissiereductie, en daarmee aan de klimaatdoelstelling uit het nationaal klimaatakkoord. De invoering van de zones leidt ook tot verbetering van de luchtkwaliteit door een reductie van stikstofdioxide en fijnstof. Doordat de luchtkwaliteit is opgebouwd uit veel meer bronnen dan de uitstoot door logistieke voertuigen betekent één bron aanpakken echter een beperkt effect. Het invoeren van de ZES is onderdeel van een pakket aan maatregelen voor luchtkwaliteit (Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit 2020-2030). Alle individuele maatregelen samen zorgen voor de gewenste effecten.

Voor de afhandeling volgen wij de uitgebreide voorbereidingsprocedure (Uniforme Openbare Voorbereidingsprocedure). Hiermee beogen wij dat alle belanghebbenden de mogelijkheid hebben een reactie te geven op de voorgenomen besluiten. In de definitieve besluitvorming kan hier dan rekening mee worden gehouden. Voor 2024 is voorzien om eind januari de concept verkeersbesluiten en ontheffingen te publiceren en in september de definitieve besluiten en ontheffingen. Conform landelijke afspraken wordt na de

invoering een coulanceperiode aangehouden van vier maanden, waarbij overtreders worden geïnformeerd voordat zij worden beboet.

Ad. 3 ANPR-camera's en bebording

Voor de handhaving van de ZES is gekozen voor vaste ANPR (automatische kentekenplaatherkenning)-camera's. Voor de inkoop van de camera's en de onderhoudsdienst zijn in 2023 de benodigde aanbestedingsdocumenten opgesteld. Volgens planning wordt de aanbesteding medio januari 2024 gepubliceerd en is de verwachting dat in juni bekend is welke partij de opdracht gaat krijgen.

De camera's zijn er voor het bewaken van de zones. Om de zones herkenbaar te maken wordt hier de (RVV) bebording op alle invalswegen van de zone geplaatst. Om bestuurders de gelegenheid te geven om op tijd een alternatieve route te nemen worden ook vooraankondigingsborden geplaatst. De bebordingsplannen zijn onderdeel van de verkeersbesluiten en zijn in september definitief. Voor het plaatsen kan gebruik worden gemaakt van een raamcontract waardoor er geen aanbesteding nodig is. Het plaatsen van de bebording staat gepland voor de laatste weken van 2024.

Ad. 4 Aandachtspunt invoering ZES

Wanneer het proces te veel uitloopt en het verkeersbesluit en/of het ontheffingenbeleid niet op tijd gereed zijn heeft dit consequenties voor de invoering van de ZES. Wij hanteren de volgende voorwaarden voor de invoeringsdatum van 1 januari 2025:

- Het centrale loket om ontheffingen te verwerken is actief per 1 oktober 2024;
- Het definitieve verkeersbesluit kan op 1 oktober 2024 genomen worden;
- Het ontheffingenbeleid kan op 1 oktober gepubliceerd worden.

Bovenstaande punten zijn afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en het verloop van de uitgebreide zienswijze.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester